

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 314/2020-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť občianskeho združenia EUREA, Tupého 25/A, Bratislava, IČO 30 794 242, zastúpeného advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, advokátska kancelária, Rožňavská 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Cob 153/2013 zo 7. decembra 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obdo 73/2017 z 20. februára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť občianskeho združenia EUREA o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. mája 2019 e-mailom a následne 14. mája 2019 elektronicky doručená ústavná sťažnosť

občianskeho združenia EUREA, Tupého 25/A, Bratislava, IČO 30 794 242 (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Cob 153/2013 zo 7. decembra 2016 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Obdo 73/2017 z 20. februára 2019 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania vedeného pred Okresným súdom Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 25 Cb 60/2007 v procesnej pozícii žalobcu o zaplatenie sumy 16 409,27 € s príslušenstvom z titulu nenávratného finančného príspevku uplatneného na základe zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (ďalej aj „zmluva“), kde žalovaným subjektom bolo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“). Okresný súd v označenom konaní rozhodol rozsudkom z 10. júna 2013 tak, že žalobu sťažovateľa v celom rozsahu zamietol. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol napadnutým rozsudkom tak, že ho ako vecne správny potvrdil, stotožňujúc sa s dôvodmi uvedenými v rozhodnutí okresného súdu, pričom na námietku sťažovateľa o rozpore spôsobu vysporiadania sa po odstúpení od zmluvy s Obchodným zákonníkom vôbec nereagoval.

3. Sťažovateľ uviedol, že v dotknutej zmluve bola obsiahnutá voľba Obchodného zákonníka a tiež spomenutá pôsobnosť zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Keďže § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka nepripúšťa možnosť dohodnúť subsidiaritu Obchodného zákonníka, nie je možné dohodnúť akýsi hybrid, teda aplikáciu iba tých ustanovení Obchodného zákonníka, ktoré silnejšej zmluvnej strane vyhovujú, a súčasne dohodnúť aplikáciu iného právneho predpisu. Už vôbec nie je podľa sťažovateľa možné dohodnúť zmiešanú súkromno-verejnoprávnu zmluvu, pretože Obchodný zákonník ako súkromnoprávny predpis nie je kompatibilný s predpisom verejnoprávnym. Konajúce všeobecné súdy nevysvetlili, podľa ktorých zákonných ustanovení vec právne posúdili.

4. Za nedostatočne odôvodnenú považuje sťažovateľ aj argumentáciu súdov o verejnoprávnom charaktere zmluvy, odolávajúc sa na judikatúru, ktorá stanovila rozdiely medzi súkromnoprávnymi a verejnoprávnymi vzťahmi, avšak otázkami rozdielu medzi nimi sa sudy nezaoberali a tiež nevysvetlili, o aké rozdiely ide. Súd prvej inštancie uviedol, že v zmluve bolo dohodnuté, že sa bude brať zreteľ na komunitárne právo zakotvené v nariadeniach Komisie a Rady Európskych spoločenstiev, ktoré sú verejnými normami, ale neoznačil ani jeden predpis komunitárneho práva, ktorý aplikoval pri právnom posúdení. Sťažovateľ tak nemohol namietat' proti aplikácii komunitárneho práva, čoho dôsledkom bolo porušenie jeho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

5. Sťažovateľ zastáva názor, že hoci je pre verejnoprávne vzťahy charakteristické nadriadené postavenie orgánu verejnej moci, medzi ich charakteristiky však nepatrí to, že sa obsah práv a povinností vykladá vždy v prospech orgánu verejnej moci, ktorý sa sám rozhoduje, či svoje povinnosti plniť bude. Naopak, pre súkromnoprávne vzťahy je typická rovnosť subjektov právneho vzťahu a ich rozhodovacia autonómia. V konaní pred súdom sa žalovanému podarilo presadiť hybrid, v ktorom sa neaplikujú právne normy, ktoré by dávali sťažovateľovi akékoľvek práva, ale aplikuje sa výklad žalovaného. Konajúce sudy sa stotožnili s názorom žalovaného, že verejnoprávny charakter zmluvy znamená, že z Obchodného zákonníka si žalovaný vyberie, čo sa mu hodí, pričom nevýhodné ustanovenia Obchodného zákonníka (napr. vysporiadanie po odstúpení od zmluvy) sa aplikovať nebudú. Takéto právne posúdenie považuje sťažovateľ za svojvoľné a nedostatočne odôvodnené.

6. Okresný súd k situácii po odstúpení od zmluvy uviedol, že § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka má dispozitívnu povahu a medzi zmluvnými stranami bol dojednaný odlišný spôsob vysporiadania. Okresný súd však konkrétne ustanovenia zmluvy nekonkretizoval, pretože žiadne ustanovenie zmluvy takéto dojednanie ani neupravuje. Uvedené svojvoľné posúdenie je podľa sťažovateľa porušením základného práva garantovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy.

7. Súčasne bolo porušené aj základné právo sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, pretože sťažovateľovi bola odopretá pohľadávka predstavujúca jeho legitímne očakávanie, ktorá predstavovala refundáciu ním v dobrej viere vynaložených finančných prostriedkov.

8. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré bolo najvyšším súdom odmietnuté úplne svojvoľne. Sťažovateľ v dovolaní uviedol podrobnú právnu argumentáciu týkajúcu sa nesprávneho právneho posúdenia, teda vymedzil dovolací dôvod v súlade so zákonom. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) podľa sťažovateľa nevyžaduje, aby v dovolaní uviedol právnu otázku zakladajúcu prípustnosť dovolania. Dovolateľ v dovolaní nemusí vôbec označiť žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu, od ktorého sa mal odvolací súd odchýliť, dokonca nemusí takéto odchýlenie ani tvrdiť. V tom, čo je ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, pritom zjavne nemá jasno ani sám najvyšší súd. Dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi vyprodukoval tri podstatne odlišné definície ustálenej rozhodovacej praxe, podľa ktorých posudzuje nielen prípustnosť, ale aj formálnu úplnosť dovolania, čo vytvára stav právnej neistoty.

9. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol tak, že vysloví porušenie jeho označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu, rozsudok krajského súdu a uznesenie najvyššieho súdu zruší a prizná mu náhradu trov konania.

II.

Právomoc ústavného súdu

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Pri prieskume ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej zásadne nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov

takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti však vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutia všeobecných súdov v prípade, ak v konaní, ktoré im predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania a rozhodovania všeobecných súdov vo veciach, v ktorých niet iného súdu, aby prerokoval a rozhodol o tom, či bolo alebo nebolo porušené základné právo alebo sloboda účastníka konania (strany sporu) pred všeobecným súdom (m. m. I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, II. ÚS 83/06).

16. Rešpektujúc judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre neustále pripomína, že jedným z kľúčových princípov spravodlivého súdneho konania, ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), je aj právo na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07). Potreba náležité odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

17. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom vrátane dovolacích konaní (II. ÚS 581/2017).

III.

Právne posúdenie ústavnej sťažnosti

18. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu. Podstatná námietka sťažovateľa spočíva v tvrdenom zásahu krajského súdu do označených práv, ktorého sa mal dopustiť tým, že na jeho právnu argumentáciu uplatnenú v odvolaní nereagoval ústavne konformným spôsobom, keď potvrdil rozsudok okresného súdu, ktorým žalobu sťažovateľa o zaplatenie sumy 16 409,27 € s príslušenstvom predstavujúcej výšku uplatneného príspevku vyplývajúceho zo zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, zamietol. Sťažovateľ zároveň namieta aj arbitrárnosť napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorého právne závery sú založené na nesprávnej interpretácii skutkových okolností prípadu a relevantných noriem práva. Sťažovateľ najmä nesúhlasí s právnym posúdením charakteru uzatvorenej zmluvy a z toho vyplývajúcim posúdením nárokov sťažovateľa proti žalovanému po odstúpení od zmluvy. Vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ namieta, že jeho dovolanie bol odmietnuté svojvoľne.

K namietanému porušeniu označených práv rozsudkom krajského súdu

19. V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

20. Ústavný súd konštatuje, že proti rozsudku krajského súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, stotožňujúc sa s jeho odôvodnením, bolo prípustné dovolanie, ktoré sťažovateľ aj využil (a to bez toho, aby v ústavnej sťažnosti tvrdil, že niektorá z jeho dovolacích námietok nebola v dovolacom konaní uplatniteľná). Z toho vyplýva, že námietky sťažovateľa preskúmal najvyšší súd ako súd dovolací. Z uvedeného dôvodu sa v sťažovateľovej veci uplatnil princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu

vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu v súlade s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu

21. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že procesným postupom krajského súdu (ako aj okresného súdu), mu bolo znemožnené uskutočňovať jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, teda uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Rozsudok krajského súdu tiež spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP].

22. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu. Inými slovami, posúdenie tejto otázky je vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru), v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (III. ÚS 450/2017). To samozrejme neplatí, ak by najvyšší súd posúdil otázku prípustnosti dovolania ústavne neudržateľne v neprospech sťažovateľa.

23. Dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania okrem prípadov, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý, ide o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 a dovolanie podal len niektorý zo subjektov, určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu [§ 439 písm. a), b) a c) CSP]. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) a skutkovým stavom tak,

ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolací súd však nie je viazaný dovolacím návrhom, t. j. petitom dovolania (§ 441 CSP).

24. Podľa § 447 písm. f) CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo aj dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

25. Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacích konaní. Samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Posúdenie tejto otázky je vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy, v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označeného práva sťažovateľa. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy preto nie je povinnosť dovolacieho súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V opačnom prípade by totiž dovolací súd stratil možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného opravného prostriedku vôbec boli naplnené.

26. Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sa ústavný súd presvedčil, že najvyšší súd sa dovolacími námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. Najvyšší súd považoval odôvodnenie rozsudku krajského súdu za dostatočné. Krajský súd podľa názoru dovolacieho súdu sa náležitým spôsobom zaoberal odvolacou argumentáciou sťažovateľa, uviedol rozhodujúci skutkový stav, opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, citoval relevantné právne

predpisy a vyvodil z nich právne závery, ktoré primerane vysvetlil. Na základe uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že obe rozhodnutia súdov nižšej inštancie zodpovedajú požiadavkám kladeným na odôvodnenie súdnych rozhodnutí.

26.1 Taktiež najvyšší súd poukázal na závery zjednocujúceho stanoviska prijatého občianskoprávnym kolégiom najvyššieho súdu pod č. R 2/2016. Právna veta stanoviska znie: *„Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“* Konštatoval, že zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

26.2 Ústavný súd na tomto mieste považuje za potrebné doplniť, že aktuálnosť stanoviska po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy dovolania je potrebné chápať v tom zmysle, že pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Znamená to, že stratilo význam vyčleňovanie z tejto kategórie „inej vady konania“ podľa predchádzajúcej právnej úpravy a taká vada, pokiaľ má znaky uvedené v predchádzajúcej vete, zakladá prípustnosť dovolania podľa dotknutého (v nej označeného) ustanovenia. Včlenením do textu zákona formulácie o práve na spravodlivý proces sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale naopak, sprísnil. V konečnom dôsledku zároveň platí, že vo sfére právneho poriadku Slovenskej republiky možno požadovať aj vyšší stupeň ochrany základných práv, než zodpovedá štandardom rozhodovacej činnosti ESLP, ako to vyplýva zo vzťahu dohovoru a zákona podľa čl. 154c ods. 1 ústavy.

27. Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade sa najvyšší súd neodmietol zaoberať mimoriadnym opravným prostriedkom sťažovateľa, ktorým napadol rozsudok krajského súdu. Jeho dovolanie riadne preskúmal, no keďže dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania nezistil, sformuloval svoj právny záver o neprípustnosti podaného mimoriadneho

opravného prostriedku podľa § 447 písm. c) CSP, teda rozhodol spôsobom, ktorý mu Civilný sporový poriadok vyslovene umožňuje. Jeho závery v otázke odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia [zodpovedajúce dôvodu dovolania podľa § 420 písm. f) CSP] dokonca zodpovedajú vecnému prieskumu dotknutej dovolacej námietky (teda v kontexte zamietnutiu dovolania), čo však nie je v neprospech sťažovateľa, ale práve naopak.

28. Najvyšší súd sa teda ako dovolací súd v napadnutom uznesení podľa názoru ústavného súdu zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s námietkou sťažovateľa, ktorou odôvodňoval prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

29. Ďalšia námietka obsiahnutá v dovolaní sťažovateľa spočívala v tvrdení, že odvolací súd sa odchyľil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke rozdielu medzi súkromnoprávnymi a verejnoprávnymi vzťahmi, zmluvnej rovnosti, v otázke zásad poctivého obchodného styku, zákonnosti odstúpenia od zmluvy, dôsledkov odstúpenia od zmluvy a dôsledkov voľby Obchodného zákonníka. Uvedené odôvodnenie dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd vyhodnotil ako natoľko všeobecné, že naň nemohol prihliadnúť a nahradiť tak aktivitu sťažovateľa v dovolacom konaní.

30. Ústavný súd konštatuje, že prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky podľa § 421 ods. 1 CSP je vymedzená taxatívne. Sťažovateľ ako dôvod prípustnosti ním podaného dovolania uviedol dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Súčasná právna úprava teda dáva dovolaciemu súdu právomoc na to, aby posúdil, či v konkrétnom prípade ide o dovolateľom tvrdený „odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“, a z tohto pohľadu rozhodol o prípustnosti dovolania.

31. Ústavný súd tiež konštatuje, že dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach, ktoré boli zverejnené ako súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, poprípade ktoré z iného dôvodu predstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

32. Jednotnou interpretáciou zákona sa zabezpečuje jednota uplatnenia právnej úpravy v rovnakých prípadoch, zvyšuje sa právna istota a subjektom práva sa umožňuje predvídať postup súdu, ktorý právna norma ukladá alebo predvída. Predvídateľnosťou rozhodovania sa naplňuje materiálne chápanie právneho štátu a vylučuje sa priestor pre prípadnú svojvôľu. Požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď, je neodmysliteľnou súčasťou princípu právnej istoty (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99).

32.1 Odvolací súd sa pri prejednávaní a rozhodovaní určitej veci nemusí stotožniť s rozhodnutím dovolacieho súdu zodpovedajúcim jeho ustálenej rozhodovacej praxi, vydaným v skutkovo a právne obdobnej veci. Je však nevyhnutné, aby svoj odlišný právny názor argumentačne (kriticky) konfrontoval v odôvodnení rozhodnutia a dostatočne vysvetlil, prečo sa nebolo možné stotožniť s konkrétnym referenčným rozhodnutím. Ak sú dôvody prípustnosti dovolania z tohto pohľadu dovolateľom uvedené [tu odklon v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP] a ak dovolateľ náležite doloží dovolaciemu súdu, že odvolací súd sa naozaj odklonil od (konkretizovanej) ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (teda ak dovolací súd bude považovať za preukázané, že dovolanie je prípustné), bude úlohou dovolacieho súdu, aby tento odklon z hľadiska právneho posúdenia veci vyriešil (podľa zamerania svojho právneho názoru aj s využitím inštitútu veľkého senátu podľa § 48 CSP). Dovolateľ preto musí v dovolaní presne uviesť ustálenú rozhodovaciu prax (rozhodnutie alebo rozhodnutia), ktorú odvolací súd nerešpektoval vo svojom rozhodnutí [k tomu okrem početných rozhodnutí najvyššieho súdu pozri aj ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1380 – 1386.].

33. Ako z predloženého dovolania vyplýva, sťažovateľ v ňom neuviedol ani jedno rozhodnutie dovolacieho súdu, z ktorého by mala byť zrejmá rozdielnosť rozhodovania, resp. od ktorého by sa mal odvolací súd vo svojom rozhodnutí odkloniť. Ústavný súd konštatuje, že právnu otázku, pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, sťažovateľ v podstate len formálne označil za dôvod prípustnosti dovolania, aj keď v skutočnosti išlo o námietku nesúhlasu s právnym posúdením veci odvolacím súdom, čo napokon uviedol aj najvyšší súd. Ústavný súd nemôže súhlasiť s argumentáciou sťažovateľa, že pri uplatnení tohto dovolacieho dôvodu nemusí dovolateľ označiť žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu, od ktorého sa mal odvolací súd odchýliť, dokonca ani také odchýlenie tvrdiť. Uvedený právny názor sťažovateľa odporuje pravidlám formálnej logiky, ako i logickému výkladu právnej úpravy predmetného dovolacieho dôvodu (vo vzájomnom vzťahu ustanovení § 421 a § 432 CSP) zhmotnenému v ustálenej judikatúre najvyššieho súdu konštantne akceptovanej aj ústavným súdom.

33.1 Vo všeobecnom vyjadrení teda možno uzavrieť, že § 432 ods. 1 CSP vychádza vo svojom znení z priamej nadväznosti na § 421 CSP, preto pri výklade prvého z označených ustanovení je potrebné zohľadniť aj druhé z nich. Nie je teda ústavne neutržateľné, ak odvolací súd požaduje od dovolateľa, aby pri postupe podľa § 432 CSP špecifikoval dôvod prípustnosti dovolania podaného pre právne posúdenie veci (právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu) aj podľa jednotlivých alternatív uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP a v nadväznosti na to ho doložil konkrétnou (ustálenou) rozhodovacou praxou dovolacieho súdu poukazom na jej absenciu alebo konkretizáciou rozdielností v rozhodovaní dovolacieho súdu.

34. Podľa názoru ústavného súdu sa teda najvyšší súd v napadnutom uznesení náležite vysporiadal s otázkou prípustnosti dovolania sťažovateľa, aj pokiaľ ide o túto otázku a dôvody, pre ktoré dovolanie sťažovateľa odmietol, zreteľne sformuloval [§ 447 písm. c) CSP].

35. Ústavný súd konštatuje, že nezistil taký výklad zákonných predpisov rozhodných pre vec samotnú, ktorý by mohol vyvolať účinky nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy tak, ako to tvrdil sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti. Na tomto základe ústavný súd dospel

k záveru, že medzi uznesením najvyššieho súdu a sťažovateľom namietaným porušením základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o jeho porušení, preto ústavnú sťažnosť v súlade s § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu

36. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu odvíja od negatívneho konečného rozhodnutia všeobecných súdov konajúcich v jeho právnej veci, ktoré však nemôže byť podkladom pre tvrdenie o porušení základného práva vlastníť majetok, pretože žalobca v súdnom konaní nemá nárok na rozhodnutie v jeho prospech. Keďže najvyšší súd neporušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, vo vzájomnej vecnej súvislosti neporušil (svojím ústavne udržateľným rozhodnutím) ani jeho základné právo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

37. Na základe uvedeného ústavný súd aj v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

38. Pretože ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

39. Ako *obiter dictum*, čo sa týka argumentácie sťažovateľa o charaktere uzatvorenej zmluvy a z toho vyplývajúcich práv a povinností, ústavný súd dodáva, že k uvedenej problematike zaujal svoj právny názor v uznesení sp. zn. III. ÚS 523/2017 z 12. septembra 2017 (išlo o totožného sťažovateľa a obdobnú argumentáciu vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu), v ktorom sa stotožnil s krajským súdom prezentovaným právnym názorom, podľa ktorého predmetnú zmluvu vzhľadom na jej obsah a účel, ako aj spôsob

financovania bolo potrebné považovať za obchodnoprávnu zmluvu s verejnoprávnymi prvkami. Ústavný súd tiež konštatoval, že z povahy uzavretej zmluvy a jej obsahu vyplýva aj nerovné postavenie účastníkov zmluvy, s ktorým bol sťažovateľ uzrozumený pri uzatváraní predmetnej zmluvy. Ako ústavne konformný bol posúdený taktiež právny záver o platnom odstúpení od zmluvy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2020

Miroslav DURIŠ
predseda senátu